

SPRÁVNÍ DELIKTY V OBLASTI OCHRANY VOD

Ing. Jiří Hlavatý

znalec z oborů a odvětví: vodní hospodářství, stavby vodní, čistota vod a meliorace, ochrana podzemních a povrchových vod, ekologické škody na úseku vodního a odpadového hospodářství

e-mail: ji.hlavaty@tiscali.cz

tel. 469 685 222, 602 449 084

Obsah

- Úvod
- Historie řešení správních deliktů na úseku vod
- Správní delikty dle novely vodního zákona č. 150/2010 Sb.
- Přestupky fyzických osob
- Správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob
- Společná ustanovení ke správním deliktům
- Pokuty na úseku ochrany vod uložené ČIŽP v roce 2010
- Příklady z praxe

Úvod

- významná a důsledná ochrana vody jako důležité složky životního prostředí
- ochrana vod a horninového prostředí před znečištěním zejména závadnými látkami, nebezpečnými látkami a nebezpečnými odpady a dalšími faktory lidské činnosti
- sankce jako jeden z nástrojů ochrany vod – proti porušování povinností vyplývajících z vodního zákona

Historie řešení správních deliktů na úseku vod

- první ucelená právní úprava na našem území: zemské zákony z roku 1870 (český, moravský, slezský), obsahují ustanovení s pravidly o přestupcích a pokutách či trestech
- zemský zákon český platil až do roku 1955, nahrazen z.č. 11/1955 Sb., který nepostihoval oblast v potřebném rozsahu
- následoval vodní zákon č.138/1973 Sb., společně se zákonem č.130/1974 Sb. a prováděcím předpisem vl. nařízení č. 26/1975 Sb. Postihoval organizace a také jejich pracovníky (u organizací odpovědnost objektivní, u pracovníků nutno prokázat)

- novelou zákona č. 130/74 Sb., s účinností od 20.1.1992 byly převedeny skutkové podstaty přímo do zákona, zrušeny pokuty odpovědných pracovníků organizací a dána pravomoc ČIŽP ukládat pokuty (k předchozí kontrolní a návrhové činnosti)
- s účinností od 1.1.2002 byla většina skutkových podstat převedena do stávajícího zákona č. 254/2001 Sb. o vodách, mimo skutkové podstaty poškození veřejného vodovodu a kanalizace (samostatný zákon)
- novelou vodního zákona č. 150/2010 Sb. došlo k jeho úpravě mj. v části správních deliktů, kde kromě správních deliktů právnických osob a podnikajících fyzických osob jsou nově obsaženy i přestupky fyzických osob

Správní delikty dle novely vodního zákona č. 150/2010 Sb.

- vodní zákon HLAVA XII SPRÁVNÍ DELIKTY obsahuje:
 - přestupky fyzických osob, Díl 1 § 116 – § 125
 - správní delikty právnických osob, Díl 2 § 125a až § 125k
 - společná ustanovení ke správním deliktům Díl 3 § 125l
- přestupky fyzických osob – v řízení se podpůrně používá přestupkový zákon
- správní delikty právnických a fyzických osob podnikajících – v řízení se podpůrně používá správní řád

Přestupky fyzických osob

- u přestupku subjektivní stránka – nutné prokázání zavinění (vždy pozvání k projednání přestupku)
- zavinění úmyslné nebo z nedbalosti, návaznost na trestný čin
- skutkové podstaty v díle 1 a 2 jsou téměř totožné, u přestupků v některých případech nižší sankce než u správních deliktů právnických osob

Správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob

- u správních deliktů právnických osob a podnikajících fyzických osob se osoba zodpovídá za protiprávní stav nebo škodlivý následek (objektivní odpovědnost)
- povinnost správního orgánu uložit pokutu
- 85 konkrétních skutkových podstat
- možnost snížení pokuty za nedovolený odběr podzemní nebo povrchové vody se stanovením mezních nepřekročitelných minimálních hodnot za 1 m³ (v případě důvodů zvláštního zřetele hodných)

§ 125a zákona o vodách

- skutkové podstaty:
 - nedodržení rozhodnutí nebo opatření za účelem úpravy, omezení nebo zákazu obecného nakládání s povrchovými vodami
 - nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami bez povolení
 - provádění některých činností (vysazování stromů v záplavových územích ...) bez povolení
 - vypouštění odpadních vod s obsahem zvlášť nebezpečné látky do kanalizace bez povolení
 - provedení stavby, zařízení nebo činnosti bez povolení VÚ

- porušení zákazu v CHOPAV
- porušení zákazu v ochranných pásmech vodních zdrojů
- neprovedení technických opatření v rozporu s opatřením obecné povahy
- nedodržení akčního programu ve zranitelné oblasti
- vypuštění ryb nebo jiných nepůvodních živočichů do vodního toku nebo nádrže
- vypuštění důlních vod bez stanovení podmínek vodoprávního úřadu
- neučinění stanovených opatření při nakládání se závadnými látkami
- porušení zákazu mytí motorových vozidel ve vodním toku
- porušení zákazu úprav vodních toků ...
- poškozování vodních děl a jejich funkce
- nesplnění povinnosti k zajištění ochrany před povodněmi
- porušení zákazu činnosti v aktivní zóně záplavového území
- vypuštění důlních vod bez splnění podmínek vodoprávního úřadu

- nakládání s vodami v rozporu s rozhodnutím vodoprávního úřadu nebo neprovedení opatření při mimořádných opatřeních
- nesplnění opatření dle závěrů vodoprávního dozoru a požadavků ČIŽP

Dle § 112 ods.1 písm. c) může ČIŽP nařídit zastavení výroby nebo jiné činnosti v případě závažného ohrožení veřejného zájmu a životního prostředí

- za nepovolený odběr povrchových nebo podzemních vod může sankce dosáhnout až 10 mil. Kč
- za nepovolené vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních se uloží pokuta až 5 mil. Kč

§ 125b zákona o vodách – Porušení povinností při užívání povrchových vod k plavbě

- skutkové podstaty:
 - porušení povinností dle § 7 zákona jako provozovatel plavidla, provozovatel přístavu nebo obslužné lodi
 - část správních deliktů dle § 125b projedná v prvním stupni Státní plavební správa

§ 125c zákona o vodách – Porušení jiných povinností při nakládání s vodami

- skutkové podstaty:
 - nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami v rozporu s povolením
 - nezměření množství povrchových nebo podzemních vod
 - nezměření objemu vypouštěných odpadních vod nebo míry jejich znečištění a nepředání výsledků vodoprávnímu úřadu
 - nezajištění zneškodnění odpadní vody akumulované v bezodtokové jímce
 - nenahlášení převodu nemovitosti, s níž je vázáno povolení k nakládání s vodami

§ 125d zákona o vodách – Porušení povinností vlastníků a stavebníků vodních děl

- skutkové podstaty:
 - neudržování vodního díla I. až IV. kategorie v řádném stavu
 - neprovádění technicko–bezpečnostního dohledu a nesplnění povinností při provádění technicko–bezpečnostního dohledu na díle I. a IV. kategorie
 - porušení povinností vlastníka vodního díla dle § 59 a § 73 odst. 3 vodního zákona
 - neodstranění náletových dřevin z hráze vodního díla

§ 125e zákona o vodách – Porušení povinností vlastníků pozemků, staveb a zařízení

- porušení povinností vlastníků pozemků – zabránění erozní činnosti, dále pozemku na němž se nachází koryto vodního toku, pozemku s korytem sousedícího a pozemku, na němž je stavba k vodohospodářským melioracím
- porušení povinností vlastníka stavby umístěné v korytě vodního toku

§ 125f zákona o vodách – Porušení povinností vlastníků pozemků, staveb a zařízení v ochraně před povodněmi

- skutkové podstaty
 - neumožnění vstupu na pozemky k zajištění ochrany před povodněmi
 - neplnění povinností vlastníkem pozemku nebo stavby nacházejícími se v záplavovém území

§ 125g zákona o vodách – Porušení povinností při zacházení se závadnými látkami

- skutkové podstaty
 - porušení povinností při vypouštění odpadních vod s obsahem zvláště nebezpečné závadné látky do kanalizace
 - nesplnění povinností při zacházení se závadnými látkami ve větším rozsahu nebo je zacházení s nimi spojeno se zvýšeným nebezpečím

Výše pokuty až do výše 5 mil. Kč (přihlíží se k okolnostem, k míře přičinění k odstranění škodlivých následků)

§ 125h zákona o vodách – Porušení povinností při haváriích

- skutkové podstaty:
 - porušení povinností původce havárie
 - porušení dalších povinností při havárii

§ 125i zákona o vodách – Porušení povinností správce drobného vodního toku a správce povodí

- skutkové podstaty:
 - porušení povinností správcem drobného vodního toku, významného vodního toku a správcem povodí

§ 125j zákona o vodách – Porušení povinnosti obce

- skutková podstata
 - nesplnění povinnosti obce (o velikosti nad 2000 EO)
předložit žádost o územní rozhodnutí – odkanalizování a čištění odpadních vod
 - správní delikt projednává ČIŽP

§ 125k zákona o vodách – Porušení poplatkových povinností

- skutkové podstaty
 - nesledování koncentrace znečištění ve vypouštěných odpadních vodách nebo neměření objemu vypouštěných odpadních vod
 - nevedení provozní evidence
 - neumožnění vstupu do kontrolovaných objektů – nesoučinnost s kontrolními laboratořemi...

Společná ustanovení ke správním deliktům

- právnická osoba za delikt neodpovídá v případě, že vynaložila veškeré úsilí, aby porušení práva zabránila
- při stanovení výše pokuty právnické osobě se přihlíží k závažnosti správního deliktu, způsobu jeho spáchání
- ČIŽP nebo obecní úřad ORP může správní řízení zastavit – na žádost pachatele správního deliktu, za předpokladu, že přijal faktická opatření k odstranění následků porušení povinnosti, dále opatření zamezující dalšímu ohrožení nebo znečištění podzemních nebo povrchových vod a uložení pokuty by vedlo vzhledem k vynaloženým nákladům k nepřiměřené tvrdosti

- odpovědnost právnické osoby zaniká, pokud správní orgán nezahájil řízení do 1 roku od dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději do 3 let od spáchání
- sazba pokuty se zvyšuje na dvojnásobek (nejvýše na částku 20 mil. Kč), jestliže je týž správní delikt spáchán opakovaně (od nabytí právní moci rozhodnutí o pokutě neuplynul 1 rok)
- při stanovení pokuty za nedovolené vypouštění odpadních vod nebo v rozporu s povolením se přihlíží zejména k míře překročení podmínek povolení k vypouštění těchto vod, k míře ovlivnění jakosti povrchových a podzemních vod, lokálnímu rozsahu a stupni ochrany lokality
- delikty v prvním stupni (kromě uvedených případů) projednává obecní úřad ORP nebo ČIŽP a to ten, který zahájil dříve správní řízení

Pokuty na úseku ochrany vod uložené ČIŽP v roce 2010

- v roce 2010 vydala ČIŽP na úseku ochrany vod více jak 4 desítky pravomocných rozhodnutí s pokutou vyšší než 100 tis. Kč
- mezi pokutovanými subjekty se často objevují provozovatelé obecních ČOV, města a obce, zemědělské subjekty
- ve správních deliktech patří mezi nejčastější: nedovolené vypouštění odpadních vod, nedovolený odběr podzemních vod (případně překročení množstevních limitů), nakládání se závadnými látkami v rozporu se zákonem
- většina rozhodnutí, kde byla podána odvolání, byla odvolacím orgánem potvrzena. V několika případech byla použita aplikace Usnesení nejvyššího správního soudu o likvidační výši pokuty a sankce snížena
- příklady z praxe

Děkuji za pozornost.